

Pašvaldību sagatavošana nākotnei

ceļvedis dekarbonizācijas
risinājumiem

Zaļā brīvība

Bankwatch
Network

Pieklūstiet mūsu resursiem šeit:

Zaļā brīvība

Bankwatch
Network

Mainoties pasaulei ap mums, pašvaldības var ieņemt galveno lomu citādas nākotnes veidošanā. Pārveidojot atkritumu apsaimniekošanu, energosistēmas, siltumapgādi un transportu, pašvaldības var kontrolēt izmaksas, vienlaikus samazinot gaisa piesārņojumu un oglekļa emisijas. Taču tam ir nepieciešama laba plānošana, pietiekama kapacitāte un pieeja finansējumam, lai īstenotu mums nepieciešamās un vēlamās pārmaiņas!

ES mērķis ir līdz 2050. gadam sasniegt klimata neitralitāti. Atbalstot šo pāreju, ir piešķirtas milzīgas naudas summas, lai paātrinātu dekarbonizāciju un atbalstītu investīcijas, kuru mērķis ir palielināt energoefektivitāti, attīstīt aprites ekonomiku un pāriet uz atjaunīgajiem enerģijas avotiem.

Ko jūs varat mainīt?

Ir daudzi veidi, kā uzlabot situāciju savā pašvaldībā. Dažiem vissteidzamākā vajadzība varētu būt ieguldījumi centralizētās siltumapgādes sistēmu attīstībā vai individuālo siltumapgādes risinājumu nomaiņa. Citiem uzmanību vairāk varētu prasīt ēku renovācija, kā arī vietējāsabiedriskā transporta uzlabošana. Citas efektīvas pieejas ir vietējo energoavotu attīstīšana un patēriņa samazināšana.

Lai kādas būtu jūsu specifiskās vajadzības, ir pieejams plašs klāsts ar iespējām. Deviņas pašvaldības Centrāleiropā un Austrumeiropā jau izstrādā šādas dekarbonizācijas stratēģijas.

1. Vairāk informācijas meklē CEE Bankwatch Network ziņojumā: ["RePowering the regions: A comparative analysis of decarbonisation strategies in nine central and eastern European countries"](#).

Nabadzības apkarošana pašvaldībās

Mājsaimniecības ar zemiem ienākumiem parasti ir tās, kurām visvairāk nepieciešams finansiāls atbalsts, jo tās bieži dzīvo ēkās ar zemu energoefektivitāti. Tās arī, visticamāk, vissmagāk skars fosilajos resursos balstītās siltumapgādes un transporta izmaksu kāpums.

Piemēram, ēkas renovācija var būt ļoti dārga un daudzas mājsaimniecības to nevar atļauties pat tad, ja tiek piedāvātas atbalsta shēmas. Tāpēc ir svarīgi apmierināt viņu specifiskās, vietējās vajadzības, nodrošinot mērķtiecīgu un pieejamu atbalstu.

Mēs ļoti iesakām pašvaldībām šo jautājumu atzīt un noteikt par prioritāti savos investīciju plānos. Turklāt lēmumu pieņēmējiem visos līmeņos ir jādara viss iespējamais, lai publiskais finansējums būtu vieglāk pieejams sabiedrības neaizsargātākajām grupām, gan iekļaujot tās lēmumu pieņemšanā, gan vienkāršojot pieteikšanās procedūras.

Plāna izstrāde: Centralizētās siltumapgādes piemērs

Centralizētās siltumapgādes sistēmas pāreja no fosilā kurināmā uz atjaunīgajiem enerģijas avotiem, ietverot bezemisiju un siltuma akumulācijas risinājumus, var šķist biedējošs uzdevums. Bet to var panākt, rūpīgi plānojot. Lai izstrādātu plānu, kas aptver tehnoloģiskās iespējas, ir jāapkopo dati un jāpieņem darbā eksperti, kas var novērtēt situāciju.

Lai palīdzētu jums šajā procesā, Bankwatch ir publicējis rokasgrāmatu ar praktisku informāciju par inovatīviem un ilgtspējīgiem risinājumiem jūsu centralizētās siltumapgādes sistēmai.

2. Vairāk informācijas meklē CEE Bankwatch Network ziņojumā: "[RePower the Regions: How to Make a Heating and Cooling Plan for Municipalities](#)".

Jūsu plāna izstrāde

Pirmais solis ir veikt kvalitatīvu jūsu pašvaldībai svarīgāko dekarbonizācijas vajadzību analīzi. Kad esat identificējis šīs prioritātes, ir jāizstrādā nākamie soļi dažiem gadiem uz priekšu, pamatojoties uz konkrētiem datiem un pētījumiem (gan sociālajiem, gan tehniskajiem).

Daudzus no šiem dokumentiem var sagatavot kā daļu no jau esošā pašvaldības darba pie vietējām stratēģijām vai rīcības plāniem. Tomēr specifiskākas tehniskās dokumentācijas var sagatavot, izmantojot dažādus tehniskā atbalsta veidus, daži no tiem ir uzskaitīti tālāk.

Eiropas Komisijas tehniskā palīdzība

Eiropas Komisija pašvaldībām sniedz dažāda veida tehnisko palīdzību, sākot no apmaiņas programmām un datubāzēm, līdz tiešam atbalstam projektu izstrādei.

JTP Groundwork ir Eiropas Komisijas Taisnīgas pārkārtošanās platformas atbalsta dienests, kas nodrošina vienotu piekļuves punktu ekspertu zināšanām un palīdzībai ES reģioniem, ko finansē Taisnīgas pārkārtošanās fonds.

JTP Groundwork darbojas reģionos, kur pāreja uz ilgtspējīgu ekonomiku ir īpaši sarežģīta, sniedzot atbalstu kapacitātes stiprināšanai, lai palīdzētu reģioniem īstenot savus teritoriālās taisnīgas pārkārtošanās plānus. Šis atbalsts ir pielāgots katra reģiona īpašajām dekarbonizācijas vajadzībām, īpašu uzmanību pievēršot piemērotu projektu noteikšanai un vietējo resursu attīstībai.

3. Plašāku informāciju skatiet Eiropas Komisijas [JTP Groundwork](#) tīmekļa vietnē.

C4T Groundwork ir tehniskās palīdzības instruments, kas tiek piedāvāts Kohēzija pārejai (C4T) kopienā. Tas ir paredzēts, lai atbalstītu ES dalībvalstis un reģionus, jo īpaši vietējās un par kohēzijas politikas fondu ieviešanu atbildīgās iestādes, risinot konkrētas problēmas, kas saistītas ar kohēzijas politikas ieguldījumu īstenošanu saskaņā ar Eiropas zaļo kursu. Šo atbalstu sniedz ekspertu grupa, kas cieši sadarbojas ar saņēmējiem, lai risinātu viņu specifiskos izaicinājumus investīciju ieviešanā kohēzijas politikas finansēšanas cikla laikā no 2021. līdz 2027. gadam.

Mērķa grupā ietilpst iestādes, kas ir atbildīgas par programmām Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda ietvaros un par investīciju ieviešanu saistībā ar kohēzijas politikas otro politikas mērķi: zaļāka un noturīgāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, kurā notiek pāreja uz bezoglekļa ekonomiku neto izteiksmē.

4. Lai iegūtu plašāku informāciju, izlasiet Eiropas Komisijas [*C4T Groundwork*](#) vadlīnijas.

JTPeers ekspertu datu bāze nodrošina piekļuvi daudzveidīgam profesionāļu tīklam, kuriem ir pieredze ar taisnīgas pārejas tematiem, kas attiecas uz ogļu un oglekļa ietilpīgiem reģioniem visā Eiropas Savienībā. Datubāze savieno reģionus ar ekspertiem, kas sniedz padomus un atbalstu. Tomēr pieteikuma iesniedzējiem jāapzinās, ka viņiem var būt pašiem jāsedz izmaksas, kas saistītas ar šo ekspertu piesaisti.

JTP zināšanu centrs nodrošina praktisku gadījumu izpēti, rīku apkopojumus un labās prakses katalogus, lai atbalstītu praktiķus un iesaistītās personas Eiropas taisnīgā pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku.

5. Lai iegūtu papildinformāciju, apmeklējiet Eiropas Komisijas [*JTPeers*](#) ekspertu and [*JTP*](#) zināšanu centra vietnes.

Eiropas Investīciju bankas konsultāciju programmas

Pašvaldības var arī pieteikties palīdzībai no Eiropas Investīciju bankas (EIB) konsultāciju programmām, kas piedāvā atbalstu un finansējumu, lai palīdzētu jums identificēt, izplānot un attīstīt dekarbonizācijas projektus.

EIB darbinieki var palīdzēt novērtēt, kura no tās programmām vislabāk atbilst jūsu pašvaldības unikālajām vajadzībām un jūsu projekta briedumam, lai noteiktu tālākos soļus.

TARGET (Technical Assistance for Regions Undergoing a Green Energy Transition)

ir Eiropas Komisijas un Eiropas Investīciju bankas izstrādāta tehniskās palīdzības programma. Šī mehānisma mērķis ir palīdzēt ES taisnīgas pārkārtošanās reģioniem noteikt un plānot tīras enerģijas un energoefektivitātes projektus. Palīdzību atsevišķu projektu vai līdzīgu projektu grupu izstrādē var saņemt gan privātā, gan publiskā sektora organizācijas.

Tām ir arī iespēja iegūt papildu atbalstu no citiem ES tehniskās palīdzības instrumentiem, lai palīdzētu īstenot projekta sākuma posmus, kas var ietvert priekšizpēti, ietekmes uz vidi novērtējumu un sabiedriskās apspriešanas. Šis mehānisms arī sniedz atbalstu valsts iestādēm projektu ieceru apkopošanai un kapacitātes palielināšanas pasākumiem. TARGET ir īpaši noderīga pašvaldībām projektu izstrādes sākumposmā.

6. Lai iegūtu plašāku informāciju, apmeklējiet EIB [TARGET](#) vietni.

JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions)

ir vēl viena konsultāciju programma, ko finansē Eiropas Komisija un EIB. Iniciatīva sniedz atbalsta saņēmējiem padomus, palīdzot tiem saskaņot savus projektus ar ES standartiem un palielinot viņu iespējas iegūt finansējumu.

Programma palīdz pretendentiem sagatavot stratēģijas un ilgtspējīgus projektus, nostiprinot viņu prasmes plānošanā, projektēšanā, līgumu slēgšanā un ieviešanā dažādās nozarēs un tematos. Tie ietver aprites ekonomiku, energoefektivitāti, oglekļa neitralitāti, viedās pilsētas, lietišķo pētniecību un inovācijas, veselības aprūpes sistēmas, savienojamību un ilgtspējīgu mobilitāti, pieejamus ūdens un sanitāros pakalpojumus, plūdu un katastrofu riska pārvaldību un bioloģiskās daudzveidības aizsardzību.

7. Lai iegūtu plašāku informāciju, apmeklējiet [JASPERS](#) vietni.

ELENA (European Local Energy Assistance) sniedz tehniskās palīdzības grantus saņēmējiem, kas īsteno projektus energoefektivitātes, atjaunīgās enerģijas un pilsētas transporta jomās. EIB grantu var izmantot, lai segtu izmaksas, kas saistītas ar priekšizpēti un tirgus pētījumiem, plānošanu, biznesa plāniem, energoauditiem un finanšu strukturēšanu.

ELENA var izmantot, lai izstrādātu konkursa procedūras, līguma nosacījumus un projektu īstenošanas vienības. Tā atbalsta arī programmas, kuru summa pārsniedz 30 miljonus eiro un kuras plānots īstenot no diviem līdz četriem gadiem, un sedz līdz 90% no izmaksām, kas saistītas ar tehnisko palīdzību un projektu izstrādi.

8. Plašāku informāciju skatiet EIB [ELENA](#) vietnē.

Citas programmas

Ir arī vairākas citas ES finansētas programmas, kas pašvaldībām sniedz līdzīgu atbalstu.

Eiropas pilsētu fonds (EUCF) ir ES iniciatīva, kas atbalsta pašvaldības, vietējās iestādes, pašvaldību asociācijas un citas publiskas organizācijas visā Eiropā investīciju koncepciju izstrādē, lai paātrinātu ieguldījumus ilgtspējīgā enerģētikā.

Izmantojot 60 000 eiro grantu, mehānisms finansē tādu pakalpojumu un darbības, kā piemēram, priekšizpēti, tirgus un iesaistīto pušu analīzi, juridiskos, ekonomiskos un finanšu pārskatus, riska novērtējumus. Lai gan grants nefinansē būvdarbus vai tehnoloģiju iegādi, tas nodrošina piekļuvi specifiskajām zināšanām, kas ir noderīgas investīciju koncepciju izstrādei, kas, savukārt, var kalpot kā vērti turpmākā finansējuma piesaistei.

9. Lai iegūtu vairāk informācijas, apmeklējiet [EUCF](#) vietni.

City-to-City Exchanges ir programma, ko vada Eiropas pilsētu iniciatīva (EUI), kas saved kopā pilsētu iestādes, lai risinātu konkrētas pasākumu ieviešanas problēmas, kas saistītas ar ilgtspējīgu pilsētu attīstību.

Programma apvieno pilsētas iestādi, kas saskaras ar konkrētu politikas ieviešanas izaicinājumu (pieteikuma iesniedzēju), ar citu pilsētas iestādi no citas ES dalībvalsts, kurai ir pieredze un zināšanas šīs problēmas risināšanā. Šīs apmaiņas parasti ietver īstermiņa ekspertu vizītes, lai sniegtu atbalstu pieteikuma iesniedzējam.

Lai gan principā apmaiņa tiek organizēta kā divpusēja, vajadzības gadījumā var iekļaut vēl vienu līdzvērtīgu pusi. Apmaiņai jākoncentrējas uz konkrētu politikas izaicinājumu, kas saistīts ar ilgtspējīgai pilsētu attīstībai veltītu pasākumu plānošanu un ieviešanu kohēzijas politikas ietvaros.

10. Plašāku informāciju skatiet [EUI City to City Exchanges](#) vietnē.

Nodrošiniet finansējumu savam plānam

Tiklīdz esat salīdzinājis dekarbonizācijas scenārijus, veicis detalizētu vēlamo projektu izvērtējumu un izveidojis reālistisku īstenošanas plānu, esat gatavs meklēt finansējumu. Tā kā ir pieejams plašs Eiropas un valsts finansējuma iespēju klāsts, sekojoši padomi palīdzēs veiksmīgi orientēties pieteikšanās procesā:

1 Izmantojiet tehnisko palīdzību

Ja esat jau saņēmis atbalstu no kādas no minētajām tehniskās palīdzības programmām, tad jums jau jābūt sniegtiem padziļinātiem norādījumiem attiecībā uz jūsu projekta finansēšanu. Mēs iesakām sekot viņu ieteikumiem, lai maksimāli palielinātu finansējuma saņemšanas iespēju.

2 Sazinieties ar citām pašvaldībām

Vērtīgas atziņas var gūt, mācoties no citām pašvaldībām, kuras ir īstenojušas līdzīgus projektus. Tādas programmas kā City-to-City Exchanges ir lielisks praktiskas informācijas avots par finansējuma piesaisti, savukārt tādas datubāzes kā Kohesio (visā ES) un Mapa Dotāciji (Polijā) demonstrē veiksmīgi finansētus projektus. Šie resursi var sniegt jums skaidrāku priekšstatu par pieejamajiem finansējuma avotiem, kā arī vērtīgu informāciju par to, kā šie projekti tika izstrādāti un pasniegti, lai nodrošinātu finansējumu.

11. Lai iegūtu vairāk informācijas, apmeklējiet [Kohesio](#) un [EU Grants Map](#) vietnes.

3 Sazinieties ar attiecīgajām iestādēm

Reģionālās attīstības aģentūrām un citām līdzvērtīgām publiskām iestādēm parasti ir zinošs personāls, kas var palīdzēt noteikt piemērotas finansēšanas iespējas vai vismaz sniegt norādes, pie kā vērsties tālāk.

4 **Apsveriet projektu apvienošanu**

Ja vispiemērotākais finansējuma avots ir vērsts uz lielākiem projektiem, apsveriet projektu apvienošanu. Tas var ietvert sadarbību ar kaimiņu pašvaldībām, iesniedzot kopīgu pieteikumu ar līdzīgiem projektiem. Iespējams, projekti jau tikuši apvienoti, piesakoties tehniskajai palīdzībai.

5 **Izpētiet partnerības**

Dažos gadījumos efektīva stratēģija var būt partnerības izveide ar dažāda veida dalībniekiem. Piemēram, privāts uzņēmums, kas investē jūsu risinājumā, var pretendēt uz finansējumu, kas paredzēts privātajam sektoram, tā radot papildu finansējuma iespējas.

6 **Stipriniet administratīvās spējas**

Nodrošini, lai jūsu administrācijā būtu konkrētajam projektam atvēlēts personāls, ko atbalsta speciālisti ar tehniskajām zināšanām, strādājot kopā, lai sagatavotu spēcīgu projekta pieteikumu. Izmantojiet semināru formātus un ieklausieties ekspertos. Tas var līdzēt uzrakstīt pārliecinošākus projektu pieteikumus un uzlabot administratīvo kapacitāti.

7 **Pievērsiet uzmanību līdzfinansējuma prasībām**

Viens no lielākajiem izaicinājumiem, ar ko saskaras pašvaldības, ir prasība pēc līdzfinansējuma, ko jāsedz no to budžeta. Lai atvieglotu šo slogu, apsveriet, vai jūsu projektu var līdzfinansēt, izmantojot citas finansēšanas shēmas, piemēram, apvienojot Eiropas un nacionālā līmenī pārvaldītos fondus. Vislabākā stratēģija ir sazināties ar speciālistiem, kas strādā ar iepriekš uzskaitītajiem tehniskās palīdzības instrumentiem, vai ar attiecīgo valsts iestādi. Tie palīdzēs jums atrast līdzfinansējuma risinājumus.

ES finansējuma iespējas

ES kohēzijas politikas fondi, tostarp **Kohēzijas fonds**, **Eiropas Reģionālās attīstības fonds**, **Eiropas Sociālais fonds** un **Taisnīgas pārkārtošanās fonds**, kā arī **Atveseļošanas un noturības mehānisms** un **Modernizācijas fonds**, ir vissvarīgākie mehānismi, lai atbalstītu virzību uz dekarbonizāciju.

Piemēram, Čehijā Modernizācijas fonds sniedz finansiālu atbalstu vecāka gadagājuma iedzīvotājiem un mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, ļaujot tām pieteikties grantiem, lai uzlabotu savu māju energoefektivitāti.

12. Lai iegūtu plašāku informāciju, lasiet CEE Bankwatch Network ziņojumu: "[Financing the Renovation Wave: How to align EU funding with new building legislation](#)".

Papildu šīm finansējuma plūsmām **Sociālais klimata fonds (SKF)** nodrošinās finansējumu, lai atbalstītu investīcijas enerģētikas pārejā, sākot no 2026. gada. To mērķis ir uzlabot ēku energoefektivitāti, dekarbonizēt ēku siltumapgādes un dzesēšanas sistēmas (tostarp atjaunīgo enerģijas avotu integrāciju) un izveidot energokopienas, kā arī citas iniciatīvas. Fonds, kas darbosies no 2026. līdz 2032. gadam, būs īpaši paredzēts neaizsargātām mājsaimniecībām, kuras skārusi enerģētiskā nabadzība, kā arī neaizsargātiem transporta lietotājiem un mikrouzņēmumiem.

13. Lai iegūtu vairāk informācijas, izlasiet CEE Bankwatch Network ziņojumu: "[Social Climate Fund – unlocking the potential for a socially just transition](#)".

Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms

Papildus pašam Taisnīgas pārkārtošanās fondam pašvaldībām noteiktos reģionos būtu jāapsver iespējas izmantot arī Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma otro un trešo pīlāru.

InvestEU Taisnīgas pārkārtošanās shēma — otrais pīlārs — paplašina atbalstu, pārsniedzot to, kas pieejams, izmantojot Taisnīgas pārkārtošanās fondu. Tas atbalsta plašāku publiskā un privātā sektora struktūru ieguldījumu klāstu tādās jomās kā enerģētika un transporta infrastruktūra, digitalizācija, digitālā savienojamība un aprites ekonomika. *InvestEU* īstenošanas partneri, tostarp Eiropas Investīciju bankas grupa un nacionālās bankas, piedāvā finanšu produktus šo ieguldījumu atbalstam.

Valsts sektora aizdevuma mehānisms (PSLF) — trešais pīlārs — apvieno ES budžeta grantu komponenti ar EIB aizdevuma komponenti. Mehānisms ir paredzēts tieši pašvaldībām, lai mobilizētu valsts ieguldījumus enerģētikas un transporta infrastruktūrā, centralizētās siltumapgādes tīklos, energoefektivitātes pasākumos (tostarp ēku renovācijā) un sociālajā infrastruktūrā. Tomēr mehānisma atbalstītie projekti nevar saņemt ES finansējumu no citiem Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma pīlāriem vai citām ES programmām.

14. Lai uzzinātu vairāk, apmeklējiet [InvestEU](#) un [Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūras tīmekļa vietnes](#).

Finansēšanas iespēju piemēri Centrāleiropā un Austrumeiropā

Papildu ES finansējuma iespējām daudzas Centrāleiropas un Austrumeiropas valstis piedāvā nacionālās finansējuma shēmas, lai atbalstītu jūsu projekta īstenošanu. Sekojošie piemēri izceļ plašo praktisko finansēšanas iespēju klāstu gan atsevišķu mājsaimniecību, gan sabiedrisko ēku dekarbonizācijai.

Čehija

The New Green Savings programma, kuras mērķauditorija ir ģimenes mājas un daudzdzīvokļu ēkas, ir vērsta uz dzīvojamo māju enerģijas patēriņa samazināšanu (izmantojot siltināšanu), atbalstot māju ar ļoti zemu enerģijas patēriņu celtniecību vai iegādi, pāreju uz videi draudzīgiem siltumenerģijas risinājumiem, atjaunīgajiem energoresursiem. Programmu līdz 2026. gadam finansē Atveseļošanas un noturības mehānisms, un pēc tam to finansēs no ieņēmumiem no kvotu izsolēm saskaņā ar ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu. Paredzētais programmas piešķirums ir vismaz 1,5 miljardi eiro, un gala summa ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tostarp no emisijas kvotu cenas.

15. Lai uzzinātu vairāk, lasiet Bankwatch ziņojumu: "[Financing the Renovation Wave: How to align EU funding with new building legislation](#)".

Polija

The Clean Air Programme ir Polijas galvenā atbalsta programma ēku renovācijai un siltuma avotu nomaīņai vienģimeņu mājās. Tās mērķis ir samazināt enerģijas patēriņu un gaisa piesārņojumu, nodrošinot trīs atbalsta līmeņus, kurus nosaka pēc mājsaimniecību ienākumiem. Programmas budžets līdz 2029. gadam ir aptuveni 24 miljardi eiro, un to pašlaik finansē galvenokārt ar Atveseļošanas un noturības un kohēzijas politikas fondiem.

16. Lai uzzinātu vairāk, lasiet Bankwatch ziņojumu: "[Financing the Renovation Wave: How to align EU funding with new building legislation](#)".

Rumānija

Rumānijas Atveseļošanas un noturības plāna *REPowerEU* sadaļā ir iekļauta kuponu programma, lai atbalstītu mājsaimniecības ieguldīt ēku renovācijā un atjaunīgās enerģijas risinājumos. Programmas mērķis ir finansēt renovāciju vismaz 33 000 ēkās, nodrošinot vismaz 122 000 kuponu saules paneļu un akumulatoru uzstādīšanai, ļaujot mājsaimniecībām būt aktīvajiem lietotājiem, patērēt pašu saražoto atjaunīgo enerģiju un to nodot arī tīklā. Šīs investīcijas papildina reforma, kas ievieš reģionālas vienas pieturas aģentūras, kas paredzētas, lai informētu mājsaimniecības par pieejamām atbalsta programmām ēku renovācijai, kā arī par praktiskajām iespējām un ieguvumiem, kļūstot par aktīvo lietotāju.

17. Lai uzzinātu vairāk, lasiet Eiropas Komisijas [*Recovery and Resilience Scoreboard*](#).

Slovākija

Pateicoties Slovākijas Atveseļošanas un noturības plānam, paredzēts renovēt vismaz 28 224 vienģimeņu mājas un 307 122 kvadrātmetru sabiedrisko ēku. Šo projektu mērķis ir dekarbonizēt ēku fondu, apvienojot energoefektivitātes pasākumus, atjaunīgās enerģijas integrāciju un klimata pielāgošanās risinājumus. Paredzams, ka lielākajā daļā šo renovāciju primārās enerģijas patēriņš samazināsies vismaz par 30%. Plānā ir iekļauti arī stimuli, lai motivētu īpašniekus veikt dziļo renovāciju, un īpaša shēma neaizsargātajām grupām. Runājot par reformām, esošās atbalsta shēmas tiks saskaņotas vienotā visaptverošā atbalsta mehānismā vienģimeņu māju renovācijai un reģionālo aģentūru tīkla izveidei. Turklāt ir ieviesti jauni tiesību akti, lai paaugstinātu pašlaik zemo būvniecības un nojaukšanas atkritumu pārstrādes līmeni. Plānots arī veicināt zaļo publisko iepirkumu valsts pārvaldes būvniecības projektu līgumos, lai stiprinātu aprites ekonomiku.

18. Lai uzzinātu vairāk, lasiet Eiropas Komisijas [*Recovery and Resilience Scoreboard*](#).

Ungārija

Ēku renovācijas programma atbalsta energoefektivitātes uzlabojumus aptuveni 20 000 viengimeņu mājām, kas celtas pirms 2007. gada. Programmā sniegto atbalstu veido divas daļas - grants un aizdevums ar nulles procentu likmi. Māju īpašniekiem pašiem ir jāiemaksā nedaudz vairāk par 14 % no izmaksām. Pirmo kārtu, kas tika uzsākta 2024. gada vasarā, pilnībā finansēja valsts. Pēc vairākām izmaiņām, kuru mērķis bija vienkāršot administratīvās procedūras, 2025. gada janvārī sākās otrā kārtā, ko finansē Ungārijas vides un energoefektivitātes darbības programma (KEHOP+).

Lai kvalificētos atbalstam, māsaimniecībām ir jāsasniedz primārās enerģijas patēriņa samazinājums vismaz par 30%, ko var panākt, veicot ārējo siltumizolāciju, nomainot logus un durvis, modernizējot siltumapgādes un karstā ūdens sistēmas vai kombinējot šos pasākumus. ES ierobežojumu dēļ no 2025. gada ir izslēgta gāzes katlu uzstādīšana vai nomaiņa.

19. Lai iegūtu papildinformāciju, apmeklējiet [Ungārijas iepirkumu portālu](#).

Igaunija

Programma *The Homes in Order* ir finansējuma shēma, kas atbalsta daudzdzīvokļu ēku renovāciju. Uzlabojot izolāciju, modernizējot siltumapgādes sistēmas un integrējot atjaunīgos energoresursus, programmas mērķis ir samazināt oglekļa dioksīda emisijas, samazināt siltumenerģijas izmaksas un pagarināt ēkas kalpošanas ilgumu.

Grants sedz 15 līdz 50% no kopējām renovācijas izmaksām, un ir pieejami papildu aizdevumi un garantijas. Finansējums ir sadalīts vairākās pieteikšanās kārtās, katrā atvēlot ievērojamus līdzekļus – piemēram, 170 miljonus eiro vienā kārtā – dažādām prioritātēm. Tās ietver reģionu budžetus, rūpnieciski ražotu koka karkasa paneļu uzstādīšanu, vēsturiskā mantojuma ēkas, apkaimju projektus un lielas daudzdzīvokļu ēkas.

20. Lai iegūtu vairāk informācijas, apmeklējiet [Igaunijas Biznesa un inovāciju aģentūras vietni](#).

Bulgārija

Bulgārijas Atveseļošanas un noturības plānā energoefektivitātes pasākumiem ir piešķirti 1,435 miljardi eiro, no kuriem 1,263 miljardi ir īpaši paredzēti ēku nozarei.

Plāna mērķis ir uzlabot energoefektivitāti gan dzīvojamās, gan nedzīvojamās ēkās, veicot vērienīgas renovācijas un mērķtiecīgas reformas. Tās ietver normatīvā regulējuma vienkāršošanu un atjaunošanu, lai atvieglotu pāreju uz videi draudzīgām ēkām, dekarbonizācijas fonda izveidi, lai paātrinātu energoefektivitātes projektu īstenošanu, energopakalpojumu uzņēmumu modeļa izmantošanu un enerģētiskās nabadzības definīcijas ieviešanu.

Plāns paredz vairāk nekā 5 miljonu kvadrātmetru bruto platības atjaunošanu. 23% ieguldījumu ēku renovācijā ir vērsti uz pasākumiem, kuru mērķis ir panākt vismaz 30% primārās enerģijas ietaupījumu. Plāns atbalsta arī energoefektīvu ielu apgaismojuma ieviešanu. 2024. gadā vien saskaņā ar plānu tika apstiprināti 292 projekti, kuru kopējais budžets bija 409 miljoni BGN, tādējādi pastiprinot valsts apņemšanos nodrošināt ilgtspējīgu pilsētu attīstību.

Viena no galvenajām iniciatīvām Bulgārijas klimata investīciju programmā ir National Trust EcoFund (NDEF). Šīs programmas mērķis ir energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs, sniedzot mērķtiecīgu atbalstu pašvaldību izglītības iestāžu modernizācijai. 2024. gada novembrī programma apstiprināja 16 jaunus projektus, kas ļauj skolām un pirmsskolām visā valstī gūt labumu no modernizētas, energoefektīvas infrastruktūras.

Reģionālās attīstības programmai 2021.–2027. gadam ir 3,2 miljardu eiro budžets, un tai ir būtiska nozīme publisko telpu un infrastruktūras pārveidošanā. Programma atbalsta reģionālo izaugsmi un pilsētu atjaunošanu, ievērojamus resursus veltot pašvaldību ēku modernizācijai. Lai gan precīzs piešķīrums sabiedriskajām ēkām nav skaidri norādīts, ievērojama daļa tiek novirzīta taisnīgas pārejas prioritātei, atbalstot visvairāk skartos reģionus.

2025. gada janvārī saskaņā ar šo prioritāti tika apstiprināti 129 projekti, nodrošinot grantos 192,5 miljonu BGN renovāciju veikšanai vairākās pilsētās, tostarp Stara Zagorā, Kiustendilā un Pernikā.

21. Lai uzzinātu vairāk, lasiet Eiropas Komisijas [*Recovery and Resilience Scoreboard*](#).

Izpēti taisnīgo pāreju

just-transition.info

Līdzfinansē Eiropas Savienība

Līdzfinansē Eiropas Savienība. Sniegtā informācija un viedokļi atspoguļo tikai autora(-u) redzējumu, un tie ne vienmēr atbilst Eiropas Savienības vai Eiropas klimata, infrastruktūras un vides aģentūras (CINEA) viedoklim. Ne Eiropas Savienība, ne finansējošā iestāde nav atbildīga par tiem.

Supported by:

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Šis projekts ir daļa no Vācijas Federālās ekonomikas un klimata politikas ministrijas (BMWK) Eiropas klimata iniciatīvas (EUKI).

Par šajā publikācijā sniegtajiem viedokļiem atbild vienīgi autors(-i), un tie ne vienmēr atspoguļo Federālās ekonomikas un klimata politikas ministrijas (BMWK) uzskatus.

Titullapas foto: Adobe Stock

Foto: Canva

Dizains: Gosia Zubowicz-Thull

zalabriviba.lv
bankwatch.org

Zaļā brīvība

CEE

Bankwatch
Network